

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja za pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.
Pol leta „ 2.
Četrt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

Pri oznanilih se plačuje za navadno ristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: *Viktorju Dolencu v Gorici*, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga kder se nahaja tudi upravnishvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalec in dragovoljno nepromotnim se naročnina zniža, ako se oglasa pri uredništvu.

Nova volilna postava za državni zbor pa deželni zbori.

Državna zbor je letos sklenil novo volilno postavo, po kateri je hrepenela vsa centralistična stranka misleča, da po tem dobo vso državno moč na Dunaji zedinjeno, za vedno ali vaj za mnogo časa, v svoje roke. Da se le deželni zborom vzame volilna pravica, gotovi so bili centralisti velikega uspeha. In zares, več let so se na to krepko pripravljali. V ta namen so deželne zbornice zanemarjali in kolikor je bilo le mogoče prezirali. Če so nekateri, kakor kranjski, češki in drugi v svojem malem delokrogu marljivo delovaje več deželi potrebnih postav izdelali; niso jih ministri priporočali našemu cesarju v potrdilo, in ostale so na papirju. Če so ti zbori ali poslanci interpelacije stavili, ali peticije odpošiljali vladi, večidel še odgovora niso dobili ne zbori, še manje pa posamezni poslanci. Koliko so se naši sedanji ministri zmenili za naš deželni zbor goriški, kaže nam peticija, za kojoj so lansko leto vsi poslanci glasovali, tirjaje, naj se v naše srednje šole upeje narodna kot podučna jezika.

Strašno jasno je odgovoril minister poduka in bogočastja s tem, da hoče našo vadoico ponemčiti! Deželni naši poslanci so tudi enih mislij v tem, da se po uradih naj piše v narodnem jeziku, in naše ljudstvo hrepeni po tem. toda c. kr. okrajno glavarstvo v Gorici sili našim županom nemški jezik, in č brigaje se za dotične postave, za ustavo in za narodnost našo. Od naših sodnij le prav malo se vidi slovenskih dekretov, akopram ne moremo reči, da so sodnijski uradniki nam sovražni. Pa kakaj vse to? Čudno, pa resnično! Zato ker se več boje mogočnih centralistov in ministrov, nego preloma dotičnih postav in ustave §. 19. drž. osnovnih postav.

V gori omenjeni namen, zediniti vso moč v Beču so centralisti dalje skrbeli, da so iz kronovin denarja dobivali na Dunaj in v svoje roke; zato so banke, denarna društva vseh vrst osnovali. Ko so to dosegli, so z denarjem vseh narodov po tem upivali na volitve

in sploh na politiko tako, da se je v deželnih zborih, v državnem zboru in povsod čutila njih velika, nevarna moč. Zraven so med seboj strogo disciplino imeli, in in vrhu vsega osnovali so lastne časopise, a drugo so denarno podpirali. In vsi ti hvalisajo njih početja, zagovarjajo centralizem pokrivali banke; nasprotnike pa črtajo, psujejo, in dobro jim je bilo, in jim je vsako sredstvo. Vse to je sicer premnogo denarja stalo, ali kaj zato, saj je iz vseh dežel novcev prihajalo, kolikor so hoteli, oni so pa raztelevaj akcije, mej lahko našli, če ljudi.

Vsa svoja dela so kronati mislili s tem, da so svetovno razstavo napravili, in novo volilno postavo pridobili. Posrečilo se jim je, in na vrhunec so dospeli.

Na vrhuncu se obdržati je pa dokaz največje modrosti, in le temu mogoče, ki je pošteno postopal, in se slavnimi čini zaslužil tako mesto. Nu, centralisti se ne bodo mogli vzdržati na vrhu, ker so se pregrešili zoper pravico in svobodo in ker jih je namesto domoljubij vodila sebičnost. Nasledki so takemu delovanju prav primerni. Razstava je sicer sploh krasna, ali se zdaj nij popolnoma v redu in neizmerno dostane brez potrebe; zato jim je centralistom prav razstava v škodo, kajti niso dokazali previdnosti, še manje pa dobrega varčnega gospodarstva. Strašna kazen jih je pa dohitela v borski in pri bankah. Doživeli smo letos neizmerno veliko falimentov, in se zdaj podkopava borzna kriza kupčijski kredit, ter nij predeti, kedaj nehajo falimenti trgovskih hiš in drugih bogatincev, temuč bati se je, da pade v propad z gnilimi započetji tudi dosti zdravih, krepkih močij.

To je poškodovane in druge izpametilo, in ker je poprej mnogo izmej njih le hrepenenje po denarju vlekle k centralizmu, ne bodo ga več podpirali, ki so se tako strašno spekli.

Pa tudi z novo volilno postavo o neposrednih volitvah se centralistom, kakor vse kaže, neče prav posrečiti. Uže zdaj se boje federalne in narodne opozicije, če stopi v državni zbor, ali če ne stopi, ako hoče le zložno postopala. Pregrešila se je v tej zadevi

centralna stranka ne gledé drugih krivic n. p. krivične razdelitve poslancev mej raznimi narodi, posebno v tem obziru, da je sebi toliko zoperne deželne zbornice popolnoma prezrla, ter jim volilno pravico vzela, ne predloživši načrta postave tem zborom v pretresovanje in sklepanje.

Tako je prezrla deželne postave, katere se ne smejo preurediti, če v to ne dovoli izvanredna večina dotičnih deželnih poslancev. Po §. 38. te ustave morajo v tak namen navzočni biti vsaj 3/4 deli vseh poslancev, in za preuredbo morajo glasovati najmanje 2/3 tujih navzočnih.

Če vse to premislimo smemo upati, da so se val krivice trpeči narodi izučili po takih grenkih skušnjah, in da se osoda kmalu prekucne jim v prid zlasti, ker želijo toliko potrebne sprave mej narodi tudi naš cesar, kateri je, kakor pravijo, potrdil to volilno postavo, da pozve po volitvah pravo mnenje narodov svojih.

Iz tega pa sledi, da imajo vsi narodi oziroma volilci pri volitvah jako previdno postopati in izvoliti take može za državne poslance, kateri bodo delali na to, da dobijo dežele in narodi, kar jim gre, da zinaga federalizem.

Posebno je deželni zborom samim na vso moč protestovati zoper preziranje deželnih ustav, in naš zbor naj njegovemu veličanstvu pokloni posebno addresso, v kateri naj odkritično razloži stan stvari, želje pa potrebe te grofije in obeh narodov. To pravico imajo deželni zbori uže samo po sebi, in izrekoma po §. 19. deželne ustave, v kojem stoji, da smejo ti zbori svoja mnenja izrekat, in pritožbe prodajati, ob vseh državah post-tavah, ter navetovati njih spremembe.

Našem goriškemu zboru bi to tem laže, ker je uže enkrat takim volitvam nasprotoval. Z dopisom meseca septembra 1869. je namreč vlada pozvedovala poprosala deželni zbor:

1) Ali bi državni ustavi koristilo, da se upeljejo neposredne volitve v državni zbor?

2) Ali ima, namesto da deželni zbori pošiljajo poslance v državni zbor, ljudstvo samo te poslance neposredno voliti, in jih odpošiljati na Dunaj?

LISTEK.

STANIČEVI SPISI.

(Nadaljevanje.)

6. „Molitve in premišlovanja per objiskovanju štirih h' zadobljenju odpustika svetiga — leta odločenih cerkva. Katerim je spredpostavljene kratki nauk od svetiga leta 1826. Se dobé v Gorici per bukvah nemških šol. — Natisnjene per bratih Mattiuzzi v Vidmu 1826.“ — V dvanaajsterki, 148 stran j. Nauki, psalmi, litarije i druge molitve segajo do 50. strani, na 51. str. pa se začne knjige 2. del pod naslovom: „Perstavik nekterih cerkvenih in drugih pesen, h' molitvam in premišlovanjam za sveto leto 1826.“

V jezikoslovnem oziru je ita knjiga graje vredna, kajti pomisliti moramo, da je pisana l. 1826, tedaj v času, ko so bili Vodnik, Kopitar, Ravnikar i Metelko slovenski jezik uže dosta uglasili tako, da so tisti čas baš duhovni pisatelji na Kranjskem (Burger, Potocnik, Zalokar i dr.) prav lepo slovensčino pisali. A Staničeva knjiga nij samo prepolna germanizmov, nego celo slovniških napak nahajaš obilno v njej, da, niti pravopis jej nij pravilen i dosleden. Tako n. pr. piše: dodelen postavljeni, nass, cerku, molitu, usfer, vus in usih, apomnijo, Hčust bodi, vondajavice, pomozg, neutium na u i brez števila drugih.

„Perstavik“ ob-ega veči del Staničeve iz nemškega i latinskega prestavljene pesni; izmej tujih je pomniti Jarnikova: „Tukaj gori se neznani“ na 66. str. Med originalnimi je spomin vredna „Vesela pastarica“, ki se začinja:

„Sem le pastarica
V Lokovci doma,
Pa žalost ne pride
o mojga srca.“

— in pa: „Zdihovanje ovčic po pastarju“, oda zložena škofu Jos. Wallandu l. 1818., ko se je v Gorico priti mudil. Marsikateriga bode zan malo izveleti, da Stanič v tej pesni škofa niko: ur drugemu ne primerja nego — liberalnemu cesarju Josefu II.! Teško bi našel dan danes na Slovenskem duhoven, ki bi pel kakor Stanič:

„Pridi Jožef, de tamo razstrosiš
Ko cesar, katerga ime ti nosiš,
De, ko on, trud ino luč razširiš,
Čednosti miriš!“

Karakteristična je tudi opomba na zadnji strani, glaseča se: „Ako bi leté pesme več bravcov dobile, kakor unih 24, ktere so v letu 1822 za kmete ino mian-“ de ljudi von dane bile; bi se znalo zanaprej več „drugih bolj popravljenih von dati.“

„Pa huda je,
To čutim sam!
Več k' sto špendat,
Ak smil' se vam
Za bukvice
Petico dat'.
Toj'k per zvčēt,
In še zgubit!“

Prepričan sem, da bi ta Staničev vzlihljaljaj vsi slovenski pesniki, ki so kedaj svoje pesni na svetlo dajali, z obema rokama podpisali!

7. „Drugi perstavik starih ino novih cerkvenih ino drugih pesem, h' molitvam in premišlovanjam za sv. leto 1826. Zbral, iz nemškega prestavljaj ino skladaj Val Stanig Scholast.“ Natisnil Paternolli v Gorici 1838, v

dvanaajsterki, 70 sti. Predgovor se glasi: „Ljubi Slovenci! Jest vem ino občutim scer, de moje v perstavku 1826 štirideset na svetlobo dane pesme malo brans so. To bi blo moglo meni svetovati, iz vondajavjam drugih pesem ne čas ino denarje zgubljeti. Pa mislim, de le kjer tiste pesme poznane niso, bodo one malo iskane ino brane. Saj so one namreč iz skoraj vsih starih, scer močno iskanih in iz novih bukev izbrane, ali celo novič praložene al' izložene. — Ako bi duhovni, ka erim dušno dobro svojih ovčic na erci ležati more, ino kateri tudi sami slovenskiga branja potrebni so, take pesme prdnim bravcom zli jezicam oznanili, posodili ali pak v dar dali, bi se lohko veliko dušn ga dobriga godilo.“

„Po cerkvah bodo veči del pisane pesme pete, katere so per večkratnimu prepisovanju veliko na njih prvemu skladanju (rimu) ino meti (metru) zgubile. Take pesme sinu jest zbiral, spisaval, ino kjer je treba bilo, kakor sim zamogel, več al manj popravljal. Vzemi jih za dobro, dokler bolj h ne bo.“

„De bi taki raztrešeni papirji ino pesme saj vsi per moji bližnji smrti pozlo ne šli, pustim nekej od njih nat sniti ino ne želim drugiga, kakor debi ž njimi per pridnih slovenskih pevcih božjo čast povikšal. — V Gorici na 2 dan Marca 1838. Valentin Stanig Scholast.“

Prisjal sem nalašč v s predgovor, da čitatelji sami vidijo, kako je Stanič pisal, po tem pa tudi za tega delj, k-r se mi zli prekarakterističen za način Staničevega postovanja. Prav iz tistega uzroka pričujtajno še págovor k omenjeni knjigi! Glasi se: „Se ena beseda!“ Žalostno je, de take ino druge cerkvene pesmi tako malo od folka pozane ino v cerkvah pe-e se! Le kader folk poje, je prava anocht v pesmi! — Kader vlažni mladostni ino ženski glas, z

5.) Ali ima ljudstvo voliti ne glede na okraje mesta in stanove tako, da izvoli odločeno število ljudi enega poslanca; ali pa ima se ohraniti volilni način sadanje postare?

Večina našega deželnega zbora je vsa to zavrгла in to so storili tudi drugi deželni zbori razun nekaj nemških. Ko bi bili ti zbori se ugodno izrekli, gotovo bi jim bilo ministerstvo predložilo načrt nove te postave v sklepanju, ker so pa bili nasproti, popolnoma prezrli so jih centralisti, in vendar hočejo prvi svobodnjaki biti! Pri njih velja: sic volo, sic jubeo, tako hočem, tako ukazujem, za to pa deželni poslanci protestujte na svo moč zoper tako preziranje!

Uradno poročilo o ljudskem šolstvu na Goriškem

(Dalje)

Čas šolskega podučevanja se je l. 1871/2 po učilnicah goriškega mesta zlatno okrajšal. Uže začela se je šola pozno po 1. novembru i sicer za to, ker se je proustrajal nje deški i deklški oddelak, a tudi sklenila se nij šola o pravem času za to, ker je občina zahtevala šolske prostore za nastanitev deželne bramborje, ki se je v začetku septembra sklicala. Deželni šol. svet se je pač uprl zoper to, da bi se kaj enacega spet ponovilo. V ostalih šolskih okrajih so se posebnou redne šole prav natanko držale na to, da se je o pravem času učenje začelo i sklenilo; se ve, da to ne velja ob vseh šolah za silo, kder uče duhovniki, ki večkrat z dušnim pastirovanjem pogohé toliko časa, da jim poleg tega nij mogoče redno za šolski poduk skrbeti.

Učilo se je po primarnih učnih načrtih i spomina vreden je tudi, kako so si večina učiteljev na rednih i celo nekateri na šolah za silo prizadevali, da bi omerjen jim smoter s svojimi učenci dosegli. Način podučevanja je bil pri večini učiteljev rednih šol primeren, pri večih prav dober, pri nekaterih celo izvrstnih; to je, da se posebno pri šolah za silo more tudi kaj nasprotnega opazovati. Učitelji se morajo za to, kakor so se v šoli i zunaj šole véli, v občé pohvaliti.

Strogo so se držali po načrtu šolskih ur v vseh okrajih, razen tolminkega, kder pa neugodne krajne razmere po zimi ali ob slabem vremenu učence od šole zadržujejo, ter tako po gostem redno učenje motijo.

Kder se to izpolnjuje, kder se učitelji z veseljem i razumom sè šole pečajo, kder je način podučevanja primeren i kder se šola redno obiskuje, ondi se tudi šolskega poduka namera po polnem ali vsaj skoro po polnem doseže. Da se množé učni pripomočki, da se pospešuje učiteljev nadaljno izobraževanje, da se ureja obiskovanje šole, vse to nam obeta, da vedno več šol gotovo dosega učno namero.

Petje pa telovaja se v Gorici uči pač na deški, a ne na deklški šoli. Posebno hitro se je skrb za petje razširila; petje se uči v sežanskem okraji skoro po vseh, v gradiščanskem i goriške okolice okraji skoro po vseh rednih, v tolminskem okraju pa samo po 5. šolah. Počasneje se telovaja širi; v sežanskem i gori-

bolj terdnim fantovskim ino moškim združen, se vzdigne, takrat, mislim jest, prederé on nebo, in gre do troa nebeskiga očeta!

Z veselim in omečenim srcem so tudi naši gnadivi škofi per več cerkvah tako petje slišali, kir pridni duhovni ino cerkovni pevci skrbijo, de se tudi mladost ino ljudstvo peti navadi. O de bi tudi drugi dušni pastirji ino pevci to storili! Bog bo njih setvi rastvo ino obilni sad za večnost dal!

8. *II. pesme za kmete ino mlade ljudi.* Vekš del iz njemških Mildhaimskih pesem prestavil P. St. S. — Natisnil Paternolli v Gorici 1838. Kujiga, v dvajsetki tiskana, obsega na 78 tih str. same prestave iz Holty-ja, Bürgerja, Stollberga Denisa, Mattissona, Blumauerja, Vossa i drugih nemških pesnikov pretečenega stoletja. Dve mej temi prestavami ste menda *Kocijančičevi*, vsaj zaznamenjevani ste s črkami St. Kocj. (gl. str. 52. i 71.). Izvirne Staničeve so menda samo tri na straneh 34. 73. 76. Zadnje, zložena nže 1805. l., sklene z besedami:

To pesemco je zložil
En mašnik k' je bil mlad;
Bog daj, de bi zanj prosil,
Kdor peti zna al brat!

Ob estetični veljavi teh pesnic govoriti, se mi nepotrebno zdi; uže nemški original veči del nij bil kaj prida, po tem si lahko vsak sam misli, kaka mora okorna, nepravilna prestava biti.

9. *Cesar ino prelat.* Iz njemškiga prestavil V. St. K. — Prestava Bürgerjeve: Der Abt von St. Gallen. V 24erki, 8 str. Pridjevana je tudi izvorna elegija: *Rošce* na grob Marjané D., ktera je v jeseu 1820 vmrla. Zložil V. St. K. per Soči 1828.

Marijanica Durjavova iz Ročinja je bila pridna šolarica, katero je Stanič, ku je bil še vikar ročinjski,

riške okolice okraji je vpeljana v 4., v gradiščanskem v 3. šolah, v tolminskem pa niti v eni ne! Posebno prostore za telovajo imate razen evangelske šole goriške, samo še gradiška in tržiška šola.

Kder se vrtovi sè šolo združeni, rabijo učiteljem veči del za poskuševališča v kmetijstva različnih delih. Tako se v sežanskem okraji v dveh šolah uči sadje- i sviloreja, v eni bučjoreja; v dveh drugih, po tem v dveh šolah na Tolminskem sadjereja; v štirih šolskih vrteh v goriški okolici se uče otroci sočivje i sadje saditi. Samo v gradiščanskem okraji stoje trije šolski vrta še nerabljeni.

V §. 66. šolskega in učnega reda zahtevano šolske vesti goriškega mesta občinske šole staršem ali njih namestnikom naznanjajo v predpisanem številu in tako obširno, kakor je treba. Tudi v goriške okolice šolskem okraji so se pri rednih šolah precej vestno razposiljale; kder se po ostalih okrajih to nij zgodilo, ondi so učitelji staršem ustno poročili.

Krajni učiteljski zbori so se na večrazrednih šolah v mestnem, v goriške okolice, in gradiščanskem šolskem okraji redno vršili. Okrajni učiteljski zbori pod vodstvom okrajnih šolskih nadzornikov so se posvetovali ob učnih načrtih i pripomočkih, posbno pak o pospeševanju šolskega obiskovanja in vzdrževanja discipline.

Ker se morajo tudi učitelji na vseh okrajnih učiteljskih zborov udeleževati, a učitelji na slovenskem oddelku goriške vadnice italijanščine niso toliko zmogli, da bi se mogli s prihom udeleževati učiteljskih zborov v okraji goriškega mesta, za to se je sklenilo, da se imajo ti učitelji v prihodnje udeleževati učiteljskih zborov v okraji goriške okolice, kterm rabi slovensčina za upravni jez. k.

Izvemšji goriško mesto, kder okrajna učiteljska knjižnica šteje uže 258, knjižnica ljudske šole pak 76 zvezkov, so se v drugih okrajih storili samo prvi pričetni koraki, da bi se osnovalé enake knjižnice. Povsod so okrajni šolski sveti za to svojo pomoč objavili; tako je gradiščanski šolski okrajni svet za leto 1872. uže 100 fl., oni goriške okolice pa 70 fl. v ta namen nakazal. V prvem okraji bodo učitelji 1/10, v drugem 1/2, 1/3 od svoje plače za osnovanje in množenje enakih knjžnic plačevali; v tolminskem okraji so šolski prijatelji osnovou učiteljske knjižnice s tem olajšali, da so v ta namen nekaj knjž darovali in v Sežani so se učitelji zbrani pri letnem zboru, posnemaje vzgled okrajnega šolskega nadzornika, odrekli delu svojih diet, na dobro knjižnici, ki se ima ustanoviti.

(Konec prih.)

Dopisi.

Od levega brega Soče 4. avg. [Izv. dop.] Tandem aliquando je tudi katoliško politično društvo „Gorica“ za verne Slovence na Goriškem po velikem trudu in hudi debati, v kateri je o biserih slovenskih zastopnikov sè Salomonovo modrostjo določevalo in jih iz smeh i vrednih uzrokov završlo, hrabrega Samsona, strah Filistejcev, preskrbelo in v 31. listu „Glasa“ javnosti blagovoljno naznanilo.

Le omilovati je, da to društvo svoj program teoretično ljudstvu v čistem zlatu kaže, praktično pa ne le samo v ško lo, ampak tudi v pogubo vere in naroda

posebno rad imel i po tem, ko je bila v 18. letu umrla, žaloval po njej. Ker je pesen predolga, ponatisnem samo par vrstic:

„Kaj že spet šumi zgonenje
Žalostno čez našo vas?
Milo znani nam ločenje
En'ga ljubiga od nas! —
Oh! na rožca je zvenila,
K' je začela cvesti le;
Vsim veselje, čast je bila.
Oh! Marjan'ca vmrla je!“

„Kako rada poslušala
Nove pesmi brati je!
Koljkrt je solze skrivala,
Ki po licah dol leté.
Kakor angele je molila
Z bukvic, kjer je v cerkvi bla!
Lepš' je le devica bila,
K' je sodila Jezusa!“

„V šoli, v' cerkvi je zvolila
Ko Marija gorši dell
V' hiši pak je Marta bila;
Vsak postrežbo je prejel.
Zdaj na njivi, zdaj v' s'nožeti
V' težk' mu delu trudi se:
Kak' bi jmeli vsi živet
Nje življenje razgled je!“ i. t. d.

10. Leta 1840. je pri Petru Valerji v Gorici dal Stanič na posameznih listih natisniti več iz nemškega poslovenjenih, slovenskih, pa tudi iz slovenskega pomemčenih pesnic, tako n. pr. Veselo pastarico, Pesem deklice, ki je v šolo hodila, Vakance i dr. Reči se mora, da omenjene tri Staničeve pesni so najboljše, kar jih je zložil; to je čutil menda mož tudi sam, za to

izvršuje. Teorija in delovanje društva na verski podlagi sta si diametralno nasproti.

Društvo tirja od poslanca v 27. listu „Glasa“ o direktnih volitvah: 1. da mora biti dober katoličan, 2. zvest Avstrijau. in 3. goreč domoljub. Te lastnosti, meni, so dr. Tonklju tako prirojene, kakor je duša s telesom sklenena, za to ga tudi v 31. listu svojega organa kot rešilnega Samsona Slovincem goreče priporoča. Slovenci na Goriškem! ne dajte se od vsakega, kateri k vam pride v ovčjih oblacilih in sè sladkimi besedami glede dr. Tonklja motiti in slepiti, ako vam tudi obljubi iz Kašmire kozje pripraviti. Previdnost in prepričanje vam je potrebno.

Poslano v 18. listu „Soče“ vam razlaga njegovo vero, katere pglavitni zapopadek je ta, da mu je vse eno v petek, saboto ali kvaterni dan očitno v gostilnici i pohujšanje občinstva pečenko na krožniku sukati in se z njo pitati, in službničke sv. cerkve zaničevati. Dr. T. ma po tem takem izvrstno klajo, pa slabo vero. Tedaj je slab katoličan.

Dopis iz uređaje Vipave v 33. št. „Slov. Naroda“ vas je zgo-laj resno opominjal, kako potrebna vam je pogumnost pri prihodnjih volitvah rekoč: „Ako uđobimo na mesto Črneta dr. Tonklja, je ravno toliko, kakor da bi nas št. 4 Lahi v Beč zagovarjal.“ Kedo pa ne ve, da Lahi še vedno le avstrijske novce presrečno ljubijo in ne Avstrijo; in ker je v Beču kapital ali habrus doma, se lahko spozna, zakaj se po Beču dr. Tonklju slane cedje. Vru Kraševci so v Sežani Črneta kot Avstriji in narolu sovražnega obsodili tedaj . . .

V 22. št. „Soče“ je dokazano, da dr. T. ne ljubi naroda, ampak le to, kar je njegovega, in da njegova ljubezen se bliža tistemu narodu, od katerega največ pričakuje imamo dokaze.

Ko je v Beču še jus študiral se je večkrat v krogih svojih tovarušev na vprašanje, katere politične stranke se bo on domi poprijel in katero delal, dajal, slišat: „Katera mi bo bolj udana, ugodna in mi bodo več nesla.“ Tedaj njegova roljubnost obstoji v tem: Ubi bene, iba patria! Prej takm nas Bog obvari, ker bi naša dežela lahko čez noč udova postala.

Zatorej, pazite goriški Slovenci, da ne volite v državni zbor, moža, ki bi morda zase izvrstno skrbel, Vas pa i vaše sinove bi zaradi njegovega postopanja lasje boleli. Volite po vašem prepričanju moža v državni zbor, kateri se je vselej in povsod za pravico in resnico naroda potegoval.

Dr. Tonkli nema zaupanja pa tudi potrebnih lastnostij ne, da bi naše reve in potrebe v Beču zagovarjal, naj ga društvo „Gorica“ še toliko v zvezde kuje. Tudi nij treba dr. T. toliko zavoljo kandidate okoli popotovati, da, ako bo ljudstvo z njim zadovoljno, ga gotovo v Gorici v pisarni dobi, kakor stari Rimljani svojega Cincinata na polju pri oralu.*

En duhoven.

* Kar smo iz dopisa izpustili, porabimo v „Junaku“. Mir-limo, da nimate nič zoper to, g. dopisnik. URED.

Politični pregled.

Da se bližajo direktne volitve je znamenje to, ker so vsa okrajna glavarstva dobila ukaz, da na-

more biti jim je dodejati nemško prestavo. „Vakance“, zložene l. 1840. se začno

„Bliz' kraja so dnevi,
Ki strijo konc reví,
Konc šole je tle —
Na mesto učiti
Se znamo spočiti,
Kaj pet al noriti
Per naših, juhé!“

Pravo za pravo je pa to pesen Stanič po nemški uže 6 let preje zložil i sam natisnil, pozneje pa jo poslovenil i pomnožil. Nemški Ferienfahrled se glasi:

„Schon nahen die Tage
Das Ende der Plage,
Das Schuljahr ist aus!
Statt Lernen, Studieren
Kommt Ruhem, Spaziren,
Kommt Singen, Narriren:
Wir eilen nach Haus!“
„Zwar werden wir schwitzen
Bei fahrendem Sitzen
Durch Feld und Alee.
Doch kommt dann Erfrischen
Bey reichlichen Tischen
Bey köstlichen Fischen
Und Gläschen, juhé!“ i t. d.

V tisti izdavi, katero je St. sam natisnil, stoji pod 10. kritico opomba: „In drängender Eile entworfen“, 1834. S. S.“ Po tem pa pride še „Zusatz“ štirih strof i pod njimi opomba: „Dem detto im August 1834. v. D. P.“ — V neki drugi izdavi berem pod nemško pesnjo opombo: „Von V. St. S. und D. P. Sch. d. 4. Gram. 1834.“ Kedo je bil ta D. P., mi nij znano.

Začetek „vesele pastarice“ se glasi v nemškem:

pravijo precej imenike volilcev; kakor se sliši bode cesar v kratkem stari drž. zbor razpustil in ob enem zapkazal volitve za novega. Sicer pa je ves položaj mo no nejasen; ne ve se, kaj se godi v dvorskih in ministerskih krogih, zadosti je uzroka, da človek lahko misli: ministerstvo mora kmalu odstopiti, pa ustavoverci se poprimejo zadnje vejice in plavajo dokler le morejo. Mej tem ko menda merodajni krogi sami ne vedo pri čem da so, razsaja mej narodi avstrijskimi nže zdaj volilni vihar; povsod se nže agituje za volitve, in federalisti so se prav dobro oborožili za bližnji boj. Če je kde hud boj, je tudi mej nami Slovenci; naši ljubljanski stari, katerim gre za monopol, tako strastno okolo sebe mahajo, da se morajo gnjusiti vsakemu poštemu človeku. Da bi poštemega Vošnjaka prav očrnilo so raznesli in pisali, da je Vošnjak in njegov „Slovenski tednik“ od vlade izdrževan, na kar se je g. Vošnjak oglasil in stare v „Narodu“ popolnoma pobil z dokazi, da lažejo. Zavezniki starih so naši „Glasovci“; oni so začeli tudi Sočane pred svetom na sum staviti, kakor da bi bili v zvezi z vlado (glej zadnji 2 štev. „Glasa“ alias „lažnjivca“). Mi bomo na ta obrekovanja nže odgovorili. Za danes naj zadustuje, da one ljudi, ki se upajo o nas kaj lačega govoriti, ko nimajo najmanjšega dokazanevrokeh imenujemona najnižje rokovanjače in nepoštene „ljudi“. Pač smemo trditi, da je oni „rokovnjaški list“ dozda j še zmerom laže zagovarjal, kar smo mu dokazali in da tak list tedaj ne more več zagovarjati noben človek, ki ima še količkaj poštenja v sebi. Hajd! dokazite, pa bo prav, dokler pa tega ne storite, ostanete nizka druba. Prodno rokovnjaški list o družih govori, naj si dobro ogleda svojega junaka; vse pa nas spominja na onega tatova, ki je bežal pred policijo, pa kričal: vidite tatova in je delal, kakor da bi on sam tatova lovil.

Poljaki se bolje bližajo Čehom, kakor nikoli dozda j, vesela znamenja to.

Hrvatski dež. zbor je sklican na 25. avgusta. Ena glavnih nalog mu bode poravnava z Ogersko.

Orleanisti in Legitimisti na Francoskem so se zedinili, ker je obiskal to dni grof Pariški grofa Chamborda v Frohsdorfu. To zedinjenje je mnogo Orleanistov privabilo v republikanski tabor; Mac Mahon sem nij prijazen tej zvezi in zdaj bodo bonapartisti in republikanci vseh barv proti legitimistom, kar bo morda utrdilo republiko, katera je zdaj Francoski najbolj primerna vlada.

Na Španjskem je republikanska vlada skiro popolnoma ukrotila komuniste; zdaj ima še don Karlosa na vratu, proti kateremu bo zdaj lahko uspešnejše postopala.

V Bosniji so Turki začeli kristjane močno preganjati, turška vlada je celo proti Avstriji ne-

zaupljiva, vse kaže, da bo na Balkanu kmalu začel direndaj, ker povsod vre in zastarela diplomacija tudi več ne mora zaostati, da se o. vobode zavedni narodi pod turško trpeči.

Razne vesti.

(Vojaki ubežnik.) Il. t. m. je straža v Panovci pr. jela deserterja Mih. Sekli-ja, ki je ubežal od celoškega polka Maroičiča ter se čez 1 mesec okoli Gorice potikal. Bajonet so še pri njem našli.

(V Trstu) so končali na državni gimnaziji šolo z koncem julja. Kolikor izvestje kaže, je obiskovalo šolo 164 učencev, mej temi je 69 Italijanov, 56 Nemcev (?) in le 27 Slovencev. Nam se ta številka skoro neverjetna zdi. A še od teh 27 Slovencev nij o vsi obligatnega slovenskega kursa obiskovali, t mveč le 25. Tržaška gimnazija pa še tudi toliko veljave ne privoči slovensčini, kakor za drugih gimnazijah; tukaj se umreč slovensčina podučuje le v treh oddelkih, kakor v starem času na goriški gimnaziji, tako da sedi en d. juk več let v enem in istem oddelku. Kedaj se bode to na boljše obrnilo? — Koliko Italijanov in Nemcev se je neobligatno slovensčine učilo, tega nam ravnotejstvo ne poroča. Še eno prašanje imamo na sreč: Če je za Slovence italijanščina obligaten jezik, zakaj bi ne bila tudi slovensčina za druge? O ravnopravnost, kde si doma?

(Glavna družba sv. Mohora) v Celovcu mi je za goriško dekanijo letošnje dotične družbine bukve poslala, katere so odobivajo pri meni v tako zvanem farovski puleg velike cerkve biš. št. 34. Ustrežen mi bo, ako vsaj mestni č. družniki pri prijetti bukev zadeni denar za prihodnje leto, blagovoljno odrajtajo. V Gorici, 10. avg. 1873.

MATEJ PIRC, mp.
stolni vikarij, dek. poverjenik.

(Brambovec) letos ne bodo imeli navadnih vaj, ker se oblastni je boje, da ne bi se vsled koncentracij vnela kolera.

(G. dr. Lavrič) je prejel od tržaških Slovencev sledečo zaupnico: Blagorodni gospod! Vrli domoljub! Žalostno je, da se je jela mala pest Slovencev mej soboj pripraviti ter eden družega gredit pred svetom in to na veselje naših krutih sovražnikov. In kdo so ti edinost razdirajoči in blagost narodovo podkopujoči domačini? To so večidel možje, ki imajo vedno na jeziku besede: „Bratje, ljubite se mej seboj!“ Može, ki hočejo svetiti, kot najslajnejša luč pred celim svetom, mej tem se surovimi napadi črnijo zaslužene može ter očitno sejejo seme razpora mej svet. Surovi napadi v št. 19 „Glasa“ na Vas velespoštovanai gospod, vzbudili so občno nevoljo v vsakem poštemem Slovcu. Gnjusiti se mora vsakemu količkaj izobraženemu človeku takovo početje klerikalnega, vsak napredek ovi rajočega kluba, ki ne gleda na korist naroda, temveč hlepi le po lastni slavi in po svojem dobičku. Vsakdo, kateremu so le količkaj zoane naše narodne razmere, mora priznati velike Vaše zasluge za napredek slovenskega naroda. Vi ste bili stvaritelj slovenskih čitalnic po Goriškem. Vi ste bili buditelj narodne zavesti pri ondotni mladini, ki se je globoko v srce vtisnila Vaše lepe nauke in ki je po Vašem izgledu jela tudi delovati na narodnem polji; Vi ste se vsestransko trudili in delali za blagor naroda; nesebični, nikdar po slavi hlepeči, delali ste marljivo, uspešno in z veseljem edino le na korist slovenskega naroda. — Vaš odkritosrčni, plemeniti značaj, Vaša požrtvovalnost, Vaše domoljubje so vsakteremu znani, kedor nij zagrizen nasprotnik svobode in pravega napredka. Sprejmite tedaj te male vrstice v znamenje spoštovanja, vsesplošnega zaupanja in priznanja Vaših vsestranskih zaslug za narod slovenski od vedno udanih — Vam tržaških Slovencev. Zatem sledi 300 lastnoročnih podpisov.

(Goriška slovenska mladina) napravi v saboto, 16. t. m. izlet v Ajšovico, kder bo pel močan pevski zbor (čez 40 pevcev) in se bode vršila domača veselica pod milim nebom. Skupno zbirališče hode pred čitalnico, od kder se bode odpotovalo točno ob 5^h uri popoldne. K tej veselici so povabljeni vsi Slovenci iz mesta in okolice; vendar šo pa prošeni vsi gospodje, kateri se mislijo ndeležiti izleta, da se oglašijo pri g. A. Hribarju, c. k. učitelju v Gorici.

Solkansko starešinstvo je dobilo zaradi svojega možkega postopanja proti okr. glavarstvu sledečo zaupnico.

Spoštovani gospod župan in slavno starešinstvo! Le tisti narod propade, kateri sam sebe pozabi in zapusti.

Narod pa, kateri svoje naravne in državljanske pravice postavno srčno, in pri vsaki priliki brani, se gotovo povzdigne iz največje nearedne.

Te resnice nijste Vi zastopniki solkanske občine samo spoznali, ampak ste, kar je veliko večje važnosti,

tudi po njej možko postopali v seji 28. maja t. l., v kateri ste se možko in hrabrim Slovcem dostojno branili.

Po časopisu „Soča“ in po ustnemih pogovorih smo podpisani brali in slišali, da nočete prejemati nemških dopisov od našega c. k. glavarstva in to ste tudi sklenili opiraje se na postavo in na sočutje bratov Slovencev. Lep izgled ste dali vsem tem soseskam in častili narod in sebe.

To nas podpisane župane, starešine in druge jako veseli; za to izrekamo Vam srčno zahvalo in pohvalo in v dokaz, da to hrabro postopanje enoglasno odobravamo, pošiljamo Vam to le zaupnico.

Sprejmite naš srčen pozdrav, ki izraževa veliko spoštovanje do Vas.

V Potočih, 27. julija 1873.
France Leban župan, F. Baudel detto, Iv. Ličen detto, France Poljak detto, Filip Terpin detto, Jožef Bratina detto, Jos. Pavlica podžupan, Jože Sinigoj župan, Franc Cigoj detto, Jože Geržel detto, Bratina Fr. detto, Janez Kerševan podžupan, Vidmar Anton detto, France Abram detto, And. Beršček detto, Anton Šuc župan, Anton Cigoj detto, Andrej Lusič detto, Andraj Pahor detto, Josip Zivic župan, Anton Kodrič podžupan, Ferd. Perozzi, Anton Lozar starešina, Valent. Kosovel detto, Miha Žavnik detto, Fr. Čibej detto, Ant. Novak detto, Anton Rustja detto, Karol Bahogh detto, Josip Smičđ detto, France Golj. detto, Anton Čebroň detto, Janez Kerševan, detto, France Brezar detto, Peter Kos detto, Jože Ličen detto, France Ličen detto, Jože Nanut detto, Alojz Abram detto, Miha Hebat detto, France Žerjal detto, France Kodrič detto.

Kmetijske i trgovske vesti.

(Operat deželne cenilne komisije.) Ko smo v predzadnji številki Soče objavili operat cenilne komisije za okraj goriške okolice, na katerega se naslavlja cenilna tarifa, objubili smo, da hočemo o tem tudi svoje mnenje izreči. Toda za danes moramo še to opustiti ter rajši priobčimo merodajnišo sodbo o tej zadevi, katero je naznanil naš deželni odbor c. k. namestniku v Trstu, kot predvedniku deželne cenilne komisije. Glasi se v prostem prevodu tako-le:

„Visokorodni gospod namestnik! „Cenilna tarifa, katero je objavila deželna komisija za uravnava zemljiščnega davka z razglasom 1. junija t. l. je vzbudila mej ljudstvom občno nejevoljnost. Je nij skoro občine v goriškem, gradiškem in sežanskem okraji, katera bi ne bila podala pritožbe zoper isto in enako so tudi skoro vsi posestniki vložili svoje vgovore.

Kedar eno celo ljudstvo soglasno in z vso odločnostjo obsoja kako javno naredbo, se mora misliti, da se ta naredba ne ujema z dejanskimi razmerami.

Res je, da postava 24. maja 1869, ne dovoljuje deželnemu odboru, ka bi se vtikal v cenilvena opravila. A to mu ne zavira pravice in dolžnosti, da skrbi za ljudske koristi sploh kot appellacijska oblastnija in nadzorovalni organ nad občinami, iz katerih obstoji dežela in da povzdigne svoj glas v njihovo brambo, kodarkoli vidi da preti kaka nevarnost ali škoda občinum in z njimi vred celi grofiji.

Ko je deželni odbor na prvi pogled zapazil neprimerne stavke (zneske) čistega dohodka, kateri se priznava zemljiščem naše dežele v cenilni tarifi, in slišal splošno mrmranje, katero je zaradi tega nastalo, štel si je v dolžnost, razvedavati od kod prihaja znameniti razloček mej zneski čistega dohodka v cenilni tarifi in mej čistimi dohodki naših zemljišč, kakoršni so v resnici. Ta razloček se kaže večkrat manje očitno v nekaterih okrajih, za nekatere, v drugih za vse baže obdelovanja.

Deželni komisiji se neizrečeno dosta očita, in sicer toži ljudstvo posebno: Da se je postava prelomila kolikor v pripravah za cenitev, toliko po načinu izvrševanja, ko so se končni rezultati določevali.

Pred vsem trdijo, da se je postava prelomila s tem, 1. da so se postavili v komisije vladni opravniki, kateri nemajo v §. 10 navedenih lastnosti za tako službo, ker ne znajo deželnih jezikov in ker nemajo drugi, kateri so se vzeli iz davkarskih uradnih, niti potrebnih studij, niti skušenj, da bi se jih moglo za sposobne spoznati za tako težavna opravila. 2. da so vladni opravniki deželne komisije naslagali okrajnim komisijam poduke, odloke in razsodbe v imenu deželne komisije, katerih nij deželna komisija nikdar sklenila. (§. 12.)

3. da so se postavile za podlago cenitvi pridelkov take cene in druge date, katere so nabrali vladni opravniki (dasiravni jim nij dala deželna komisija za to nobenega pooblastila) privatno in brez nikakošne oblasti, namesto da bi se bile v ta namen kot nesprimljive podlage spoštovale one poizvedbe, katere so nabrale okrajne komisije v zmislu §§. 22 in 24.

4. da so sprejeli tako visoki stavki pridelovanja, kakoršni se dajo komaj na izvanredno dobrih zemljiščih doseči pri izglednem obdelovanji in v najugodnejših letinah, namesto da bi se bil sodil čist dohodek v posameznih razredih po srđnjih pridelkih na zemljiščih srednje dobrote pri navadnem obdelovanji v navadnih letinah (§§. 5. 19. 21. 22. 24. 29.)

„Ich ging in die Schule
Und that, was ich sollt',
Ich gebe, was ich weiss
Nicht für schönes Gold,
Was nützen mir Schönheit
Vermögen und Geld,
Wenn Herzen und Kopfe
Das Nöthige fehlt!

Še najbolje se glasi v nemškem njegovu prošnja za dež:

Ach, sende Gott! ach, sende Gott!
Den Regen uns herab!
Verschene Sündern in der Noth,
Die Erde wird zum Grab!
Schwer liegt auf uns die Ruthe,
Die Saaten geh'n zu Grund.
Ach, sende Gott, ach, sende Gott!
Den Regen bald herab!

11. Perporočaja vredne bukvice za Slovence, ki se tudi v Gorici vdobijo. Okrožnica, v kateri Stanič naznanja 109 različnih knjig s cenov vred, ki se pri njem dobivajo; ta zapisek obsega vse spomine vredne knjige, kar se jih je v tem stoletji do l. 1841. na Slovenskem natisnilo. Tisek je najbrže Valerijev iz Gorice 1842 (?).

12. Kralje povesti s podobami poslovenjene iz nemških bukvic monakovskega društva zoper mučenje živali. Ild. v 24erki 24 stranij; kde i kedaj je knjiga natisnjena, nij povedano, po črkah bi človek sodil, da je tisek Blaznikov. Knjižico je izdala goriška družba zoper trpinčenje živalij, priložena je bila l. 1845. tudi „Novicam“ v 1400 letih; spisal jo je najbrže Stanič, pa za gotovo ne bodem trdil.

(Dalje.)

5. da se je čistoma preuredila tarifa okrajne komisije in so se, tu več tu manj pomnožili posamezni stavki brez vse primere z vzgladnimi zemljišči (§. 28) in više, kakor se da opravičiti, če se v zmislu §. 30. primerjajo cenitve posameznih okrajev, ali pa mejnašo deželo in sosednimi. (Konec prid.)

(Nekoliko ob umnem obdelovanju zgodnjega špargelja in krompirja.) Mej vsemi rastlinami, katere v vrsto za prikuho služecih uštevamo, ste gotovo špargelj in pa zgodnji krompir tiste dve, katerih povzivalni del — (sad se ne more reči, kajti ta je pri špargelju za jed nič vredna rudeča, pri krompirju pa zelena jagoda) — se vsako leto kaj željno pričakuje. Velika priljubljenost, katero ste si obedve rastlini posebno na mizi bogatejših pridobile — revnejšemu razredu ljudstva špargelj takorekoč še jed nij, krompir pa, naj bo uže zgodnji ali pozni, služi mu le redko kadaj za prikuho — bila je ravno uzrok, da so obema ložico zelenjadnega kuhinjskega vrta uže — skota bi sveci reči zelavo pretesne postale, ter da se je zaradi tega nju obdelovanje iz vrta na njivo preselilo tako sicer, da ssem dandanes obedve rastlinam poljkega zelenjadstva (Fellgemüsebau) prištevati. Priljubljeno t obojih bila je dalje povod tudi temu, da je njiju cena razširjajočemu se obdelovanju vkljub veliko vzrastla.

Povišala se je namreč take, da se njih obdelovanje dandanes še tudi tam v takih krajih dobro izplača, kder je število lokalnih povzvalcev samo na sebi majhno; kajti zgodnji krompir postaja v novejši dobi železno — iskano tržno blago.

Uže beseda zgodnji sama spominja nas pa gotovo dovolje živahno na to, da so mezi vseni kraji ali deželami — kder špargelj in krompir sicer dobro delata — še posebno tiste poklicane, obdelovanje obojih v obširni meri vršiti, katere so z milim podnebjem obdarjene; kajti brez tega nij zgodnosti.

Glejte! taka dežela je ravno naša domovina, goriška okolica, in cela vipavska dolina.

Špargelj se sicer pri nas uže od nekaj sadi, ravno tako zgodnji krompir; ali obdelovanje obojih bilo je do novejšega časa, v katerem smo železnico dobili, tako rekoč nepomenljiva, kajti celi povzitek obeh bil je le majhen, lokalni; saj se vendar malost, katere se je Trst izvažala, skoro v poštev jemati ne more.

Stopr železnica je podelila — ali prav za prav podeliti bi morala — obdelovanju obojih vse drugačno obličje, kajti razširila je povzivalni okrog našega zgodnjega špargelja in krompirja do tacega obseja, na kakoršnega bi si pred dvajstimi leti n hče še misliti ne bil upal. Glejte! dandanes izvažata se tija na Dunaj, v Prago, da, še celo v mesta severnega strijca. In ravno ta istina je uzrok gotovo vesele prikazni, da se je obdelovanje obedveh tudi pri nas po malem širiti pričelo, ter da se je tudi cena uže precej povzdignila. Pri vsem tem nam je pa železi, da bi se njiju obdelovanje še boljše, veliko boljše razširilo, to pa na podlagi umnega pravilnega vrtnarstva, ker le to je v stanu stroške obdelovanja znižati, ceno pridelka pa s pomočjo više zgodnosti, lepote, posebno pa dobrrote še veliko više dvigniti, tako sicer, da postaneta zgodnji špargelj in krompir pomenljiva faktorja kaj zaželjenemu blagostanskemu napredku.

Beseda dobrote njsmo brez posebnega razloga debelo pisali, kajti neovrčna istina je namreč, da se naš špargelj in ne manj zgodnji krompir še vedno kaj primitivno kultivirata, in ravno to je uzrok kaj majhne dohrote in lepote prvega, ne zadosti zgodnjega dozorenja poslednjega, še vedno nizke cene obedveh.

Nij šala ampak resnica, da je ravno naš goriški špargelj mezi vsemi dandanes v kupčiji stoječimi v okusu najslabši, v zunanji obhki najjeznatnejši; krompir pa pojde še vedno prepozno na trg in tudi njegova velikost in njegov okus, nam ne zadostujeta.

Da se bodo te napake v bodočnosti po mogočnosti odstranile ali vsaj znižale, ter da se bode ravno zaradi tega cene obojih povišala in dosledno obdelovanje razširilo; sklenili smo našim špargeļ in zgodnji krompir obdelajočim kmetovalcem kratak načrt pravilnega umnega obdelovanja obojih podati.

To storimo pa z odločno željo, da bi tudi kaj koristilo, kajti kakor uže rečeno: tukaj gre za povzdigo našega blagostanja, in to nam ne sme nikakor poslednje — marveč prvo biti, kajti v blagostanju je moč.

(Dalje prih.)

Poslano.

Dopis iz Komna v 31. št. „Glasu“ je od besede do besede lažljiv in ker se nam taka nesramnost od strani lista, ki hoče zastopati verske interese, stуди v dno srca, se nam zdi potrebno, da oni list, ki od samih lažj živj, zavrneemo in sledeče objavimo: Omenjeni dopis začne z lažjo, da smo bili povabljeni v Komen 27. julija (ob 9 uri) mi pa lahko s povabili dokazemo, da še ta malenkostna okolnost je lažljiva. Po tem pravi „Glas“, da se je sešlo še precejšno število povabljenih in da se je vrnilo tudi nekaj nepovabljenih. To precejšno število se reducira na 32 oseb iz-

voljenih in neizvoljenih in neumni lažnik v „Glasu“ jih je pri glasovanju seštel samo 14! prav za prav 10 povabljenih.

A je taka dolelnost Vaša? Da lažete, je znano, da pa tako neumno lažete, tega še njsmo vedeli. Enako se na debelo in neumno lažete, če pravite, da se je vrnilo tudi nekaj nepovabljenih. Istina je, da so vsi tisti, ki so pri shodu v Komnu glasovali, bili povabljeni in da so se iskazali s povabili. Pa vprašamo, kedo pa je predsedoval shodu? Ali se nam nij na vprašanje g. Zega za predsednika po milosti Vašega društva „Gorica“ predstavil g. Kovačić? Boste morda to tajili? Vi telaj sami ste nam postavili predsednika, in predsednik ima po našim kmetskem mnenju pravico nepovabljenega odstranit; ker tega nij storil, je dokaz, da nij bilo navzočnega nobenemu nepovabljenega. Sicer pa shod nij bil privaten, kakor vi trdite; razpoštila so se povabila na več krajev brezimna na enega in drugega kmeta, da jih razdeli mej sosrednjane po svojem mnenju. Za to trditev imamo mi pismene dokaze, katere smo poslali uredništvu „Soče“, da vam jih lahko zariblje pod nos. Vi se tudi lažete, da je predlog g. Kovačića našel v društvu splošen in srčen odmev. Resnično je le to, da se je vsem navzočnim dremalo, dokler je g. predsednik po Vaši milosti iz „Glasu“ čital. Kuga bosta naplahtali, da čitanje suhoparnega sestavka zamore navduševati občinstvo; nam trdim kmptom Kraševcem je treba kaj več in boljše živih dokazov; saj vendar njsmo ovce, ki hodijo brezvoljno za pastirjem. Pač pa moramo reči, da je večino navzočnih navdušil prosti, razumljiv in prepričevalen govor mladega g. Zega in kaj bi ne, ker je govornik zagovarjal pošteno in čisto reč, to je kandidturo tacega moža, katerega poznamo za najznčajnejšega narodnjaka na Goriškem. Da njsmo vsi povabljeni odgovorili č. g. Lukežiču pritrjevali, je dokaz izid volitve in č. g. Lukežič sam ne more trditi, da so njema vsi povabljeni pritrjevali. Po tem pišete, da je zbraoe največ osupnulo, ker je g. sodnik govoril za g. Lavriča. To je zopet nesramna laž: g. sodnik nij še črnil pred glasovanjem; ampak po tem, ko je začel č. g. Lukežič „povabljenec“ strašiti mej glasovanjem in jih ppraševati, če so še katoličani, je g. sodnik spregovoril, pa ne za Tonklijn, ne za Lavriča, ampak edino proti nepostavnosti glasovanja. Vi, ki na obrazih čitate, gotovo ne veste da so se „povabljenec“ gosp. podžupan France izpod placa in drugi uže pred zborovanjem pomenili, da bodo glasovali, ne za Tonklijn, ampak za Abrama, kar je gg. Kovačiću in Lukežiču prav dobro znano.

Zopet se debelo lažete, če pišete, da so se nekteri držali glasovanja, ker so se bali zameriti se g. sodniku; resnica je, da sta odšla g. notar in g. Pipan dosta pred glasovanjem; zli se nam, da ta dva gospoda njssta Tonklijevca, čeravno ne znamo na obrazih čitati; od drugih ostalih 29 pa je dobil po trikratnem glasovanju g. dr. Tonkli 10, dr. Lavrič 11, dr. Abram pa 8; to je jasen račun in dokaz, da so vsi navzočni glasovali. Iz tega pa je tudi razvidljivo, da se „Glas“ laže, če piše, da je g. notar dal svoj glas Lavriču, on ga nij dal nobenemu, ker je odšel pred glasovanjem.

Naposled se še najhujše zlažete, ko pravite, da, kadar je g. Zega videl, da ima g. dr. Lavrič samo 4 glasa „Sočanov“ (navzočna pa sta bila samo dva Sočana: Zega in Živec) je šel na cesto zanj glase nabirat, kder jih je dobil še 4. Dokazite, lažnjivci, da je Zega le en trenutek šel iz dvorane, pa bomo rekli, da še njsste zgubili vsega poštenja. Gosp. Kovačić sam je naštel 10 glasov za Lavriča; ker pa mu je gospod Zega ugovarjal, da jih je več, pripusti števaje njemu, in on je našel, da je predsednik gospod Stibeljna prezrl in da tedaj Lavrič je dobil 11 in ne 10 glasov. Sicer pa Vaš dopis shoda v Komnu tudi predsednika po Vaši milosti na časti žali, in smo primorani mi zanj poteguiti se, da on vendar nij taka ničla, kakor ga vi neposredno slikate, ker zbrani njsdo delali z njim kakor svinja z mehóm, kakor bi lahko kedo iz Vašega popisa povzel.

Kar smo tukaj dokazali in izrekli, na vse to smo pripravljene tudi priseči; za to pa naj svet zvč, kakoga orožja se poslužujejo „Glasovci“ za svoje namene; še njsmo čitali v malih vrstah toliko lažj, kakor v „Glasu“; za to pa sram Vas bodi!

Valentin Florijan mp., posestnik.
Josip Stibelj mp., posestnik v Komnu.
Janez Petelin mp., starešina v Tomažecah.
Josip Živic mp., župan v Skopnem.

Iz uredniškove listnice.

Č. g. J. Lukežič, kaplan v Komnu!
Vi ste nas prosili, da objavimo v svojem listu sledeče vstice: „1. Nij res, da sem jaz kedaj trdil, ali pri zadnjem volilnem shodu v Komnu pritrđil, da vera in narodnost ste vse eno. 2. Nij res, da sem mej glasovanjem vpil: „Ali ste kristjani, glasujte vendar za Tonklijn.“

Da vam ustrezemo, smo Vaše vstice natisnili; vendar pa boste razvideli iz denšnjega poslanega, da je naš depisnik v bistvu prav imel. Morda ravno se njssta posluževali prav tistih besed;

a konstatirano je, da ste hoteli navzočnega moralčno pritisniti, da glasujejo za Tonklijn; enako je tudi gotovo, da ste beseda gosp. Kovačića, da je vera in narod vse eno, komentirali in njih pomen navzočnim tolmačili. Namen Vašega „poslanega“ nam je popolnoma jasen: Vi se lovite z besedami in hočete s tem ovreči faktum. Od dopisnika, ki nij stenograf, ne moramo tirjati, da bi popolnoma besede govornikov rabili; prepričani pa smo in dokazov imamo dovolje, da v bistvu je vse resnično, kar nam je naš dopis iz Komna poročal. — Še jasneje vam to prihodnjie dokažemo.

Bilo pa nam „tudi poročano, da ste se jezili čez popis komenskega shoda v „Glasu“ in da ste priznali, da je v onem dopisu skoro sama laž; to je lepo, kakor nam dopada tudi izrek nekega gospoda „Glasove“ stranke: „da tako pisariti, se pravi sovražniku orožje v roke potisniti.“

G. Zega v Koprivi. Zarad pomankanja prostora poslano pri hodajče.

Gg. posestnikom na Vipavskem in na Krasu

se priporočam za melo; prevzel sem tako zvan Palikov mlin v Batujah pri Črničah in zagotavljam, da bom posestnikom meni izročena mela tako izvrševal, da bodo zadovoljni v vsakem obziru.

Gregor Vogrič.

Podpisani si čestita sl. občinstvu naznaujati, da je odprl na cesti proti železniški postaji

Zlvarno za železo in druge metale.

Anton Polli.

Št. 339.

Natečaj.

V šolskem okraji goriške okolice razpisujejo se s tem sledeče službe:

Nadučiteljska služba v šolski občini IV. vrste Kamnje; učiteljske službe v šolskih občinah IV. vrste Cerovo, Gorenjopolje, Kozana, Vipolže, Vedrijan, Vogersko, Berje in Osek.

Podučiteljski službi v občini II. vrste Črničah in III. vrste Solkan, na posledni šoli dobiva podučitelj zraven postavnega plačila še osebne doklade f. 60 na leto.

Dohodki teh služeb so določeni v §§. 22, 30, 32, 33 in 36 dež. šolske postave 10. marcija 1870.

Prosilci naj svoje prošnje vložijo previdene z dokazom učiteljske ali podučiteljske sposobnosti in dosedanega službovanja naj dalje do 12. septembra t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

C. K. OKRAJNO ŠOLSKO SVETOVALSTVO

v Gorici dne 1. avgusta 1873.

zač. predsednik
FR. VODOPIVEC.

ALBIN SLITSCHER

trgovec v LJUBLJANI,

na dunajski cesti, št. 64

priporoča svojo štacuno za specerijsko blago in železnino; drži zalogo najboljših vodnih in cirkularnih žag za dile, deske in furnire, mnogovrstnih ročnih žag, pil, vlitih in iz pleha emailiranih piskrov in vseh orodij za kuhinjo; železne prihranilne ognjišča; plehate in grudelnaste peči in kotle, košnje ino slamerozne kose, lepo pozlačene križe za grobe i. t. d.